

Amikor sok-sok évvel ezelőtt egy világcég képviselője a Lovassyban bemutatta az első számítógépet, úgy néztük, mint valami mágiát. Megsejtettük, hogy hamarosan eljön az idő, amikor nem tudunk nélküle élni? Aligha. Mégis könnyű megérteni annak az embernek a lelkesedését, aki akkoriban már a Vetési gimnáziumban építgette azt, amit néhány év múlva nálunk is megépített. Szabatos, szinte nyomdakész mondatai mögött egy bonyolult, hálózatok szövevényéből épülő, mégis érthető és tiszta világ képe. Mérnök, informatikus, filozófus. Polibisztor? Talán. Vagy egyszerűen csak igazi tanár.

Nem lehet nem lépést tartani

DR. ÖVEGES FERENC

A.I.: Elmeséled, milyen úton jutottál el a Lovassy gimnáziumhoz?

Ö.F.: Mivel most már a hatvanadik évemben vagyok, az egy kicsit hosszú történet. Talán onnan kellene kezdeni, hogy a tanári pályámat Ajkán kezdtem a Bródy gimnáziumban, egészen pontosan annak a szakközépiskolai részében, ahol műszaki tanárként, ma talán mérnök-tanárnak mondanánk, gépészeti tantárgyakat tanítottam. Mivel világleletemben kettős érdeklődésű voltam, a humán és a reálvilág is érdekelt, ezért közben a volt filozófiatanárom ösztönzésére az ELTÉ-n elvégeztem a filozófia előadói szakot. Akkor az egy hároméves kurzus volt, levelező tagozaton. Igen kiváló professzorok tanítottak, úgyhogy az egyetemi konzultációk nagyon sokat jelentettek nekem. Óriási hatással volt rám például Ruza Imre, a modern logika

világhírű tudósa, és minden percét élveztem Pais István filozófiatörténet óráinak. Szerettem Ajkát, de hát egy kisváros volt, olyan szellemi partnerek nemigen voltak a közelemben, akikkel filozófiáról lehetett volna beszélgetni. A filozófia szak elvégzése után a veszprémi egyetemre kerültem, ott tanítottam filozófiát tíz évig. Közben doktoráltam az ELTÉ-n és részt vettem szociológiai kutatásokban is. Persze aki csak a mostani állapotában ismeri a veszprémi egyetemet, az aligha tudja elképzelni azt a régit, ahol kettő az egyhez volt a diák-tanár arány...

A.I.: Egy tanárra két hallgató jutott?

Ö.F.: Úgy van. A diákok egyetlen kollégiumban laktak, és tényleg azt lehet mondani, hogy minden tanítványomat személyesen ismertem. A tanárok és a diákok között általában is nagyon-nagyon jó, valóban személyes volt a viszony. Hozzá kell tenni azt is, hogy azok a diákok már fiatal felnőtt

emberek voltak, így életkorban is, életfelfogásban is közelebb álltak hozzám, mint fiatal oktatóhoz.

A.I.: Nem kísértett meg a tudós pálya?

Ö.F.: De. Ó, igen. Sőt, tulajdonképpen most is kísért. Úgy érzem, hogy mentalitásban, a világhoz való közelítés módjában most is él bennem mindaz, ami a tudományt és az egyetemi pályát akkor számomra vonzóvá és tanulságossá tette.

A.I.: Miben áll ez a mentalitás?

Ö.F.: Talán ott kellene kezdeni, hogy a felfogásomat a világról nagyrészt a filozófia határozza meg, de nem a filozófia mint szakma, hanem a filozófia mint a világhoz való közelítésnek egy nagyon régi és alapvető módja. Egyrészt a kíváncsiságra gondolok itt, amivel Platón és Kant is jellemezte a filozófia lényegét. A tudós számomra mindig olyan embert jelentett, aki szenvedélyesen kíváncsi, aki számára minden megoldott probléma újabb kérdések forrása. Másrészt az egész felől való közelítést említeném. Tehát azt az erőfeszítést, amellyel az ember a létet megpróbálja valamiképpen a maga egészében megragadni. Na persze ezt csak tökéletlenül lehet megvalósítani, de maga a szempont rendkívül izgalmas. És még egy olyan korban is, amikor úgy tűnik, hogy a nagy elméleteknek végképp leáldozott, még ebben a korban is érzem ezt az izgalmat.

A.I.: Hogyan egyeztethető ez szerinted össze azzal, hogy közben meg a világ tudománya egyre inkább specializálódik? Egyre kisebb területeken egyre mélyebbre fúr.

Ö.F.: Ez így van. És hát ez a kérdések kérdése. Úgy gondolom, hogy a modern világnak, az emberiségnek számos nehézsége jelentős mértékben ennek az ellentmondásnak a következménye. Tele vagyunk olyan problémákkal, amelyekben szakemberekre, azok szaktudására szorulunk. Mi, többiek azután a hozzáértés hiányára hivatkozva kirekesztődünk olyan döntésekből, amelyek következményei, nem egyszer súlyos következményei, ránk hárulnak. Pedig sohasem csak egyféle lehetőség van, és gyakran nagy szükség lenne arra, hogy a jóról és a rosszról alkotott elképzeléseink mérlegére tegyük ezeket a lehetőségeket. Bőven sorolhatunk ilyen problémákat szűkebb környezetünk gondjaitól az olyan globális problémákig, mint a környezet elszennyeződése, a bolygó túlnépesedése. De ilyen kérdés az is, hogy a tudományt jól használjuk-e fel. Például aligha lehet a szakemberek szűk körének ügye az, hogy a genetika fejlődésével kezünkbe kerülő eszközökkel hogyan fogunk élni. Én úgy gondolom, hogy ha az egész felőli közelítést és a szakembereknek az elmélyült tudásából következő alaposabb tájékozódási képességét tudnánk közelíteni egymáshoz, akkor jobban ellenőrizhetnénk a sorsunkat alakító folyamatokat.

A.I.: Te informatikus vagy...

Ö.F.: Igen. Én szakembernek tartom magam ezen a területen.

A.I.: Hogyan került a látókörödbe az informatika?

Ö.F.: A filozófia sügött nekem. Olyan ember vagyok, akinek bizonyos időközönként az életén fordítani kell. Amikor gépészettel foglalkoztam egy szakközépiskolában, ezek egyébként csodálatos évek voltak, akkor hiányzott a filozófiával való foglalkozás. Amikor pedig filozófiát tanítottam, akkor éreztem a hiányát a mérnöki megközelítésnek. Amikor a 80-as években az átlagember számára is elérhetővé váltak a számítógépek, először nem a személyi, hanem a mikroszámítógépek, amikor az a bizonyos comodoros korszak beköszöntött Magyarországon, akkor azonnal megérezttem, hogy ez egy új korszakot meghatározó tudomány lesz. És az a fajta izgalom töltött el, amit a földrajzi felfedezők érezhettek, amikor megláttak egy új földet, és elképzelték, hogy milyen lesz ott. Egyébként a kezdő lépések megtételében az akkori diákjaim segítettek.

A.I.: Hogyan lett az egyetemi oktatóból lovassys tanár?

Ö.F.: Ehhez hozzájárult, hogy a veszprémi egyetemen a 90-es évek legelején egy nagy átszervezés történt. A részletek ma már nem fontosak, a lényeg az, hogy az átszervezés lefolyása és körülményei számomra elfogadhatatlanok voltak. Ebben az időben adjunktusi beosztásban dolgoztam, de úgy gondoltam, hogy itt az ideje, hogy elsősorban az informatikával kezdjek foglalkozni. Az egy-két évvel korábban indult Vetési gimnáziumban kínáltak állást, azzal az ígérettel, hogy informatikát is taníthatok. A Vetésinek akkor olyan kiváló technikai felszereltsége volt, hogy nyugat-európai vendégek is a csodájára jártak. Az informatika tagozat koncepciója nem tőlem eredt, hanem Takács Andor kollégámtól, de én az ötletben azonnal óriási lehetőséget láttam. A gyerekek értelmi képességeinek fejlesztésére szolgáló nagyszerű eszközként tekintettem a számítógépre. Azt gondoltam: az emberiség történetében először rendelkezünk egy olyan géppel, amelynek leírjuk, hogy szerintünk egy problémának mi a megoldása, a számítógép pedig azonnal megmondja, hogy jól gondolkodtunk-e vagy sem. Nincs az a rejtvény, ami izgalmasabb lenne ennél! Ráadásul bennem mindig is megvolt a mérnöki alkotás iránti igény, aminek a lényege a működő dolgok készítése. Itt ezt is ki lehetett élni. A számítógép összeszerelése, javítása, hálózatok kialakítása, no és természetesen működő és hasznos programok készítése – ez engem tökéletesen elvarázsolt. Amikor tehát a Vetésiben ezt a lehetőséget megkaptam, teljes energiával azonnal belevetettem magam a munkába. Ma azt látom, hogy fényesen igazolódott az az elgondolás, amit akkor kialakítottunk. Sok diákból lett kiváló mérnök, akik ma olyan nagy cégeknél vezető fejlesztők, mint a Nokia vagy az SAP, de dolgozik volt tanítványom a Google svájci központjában is.

A.I.: A Lovassyról beszéltünk...

Ö.F.: Már három éve voltam a Vetésiben, amikor az 1993/1994-es tanévben informatikatanárból hiány lett a Lovassyban. Arnhoffer Misi, a Lovassy akkori igazgatója megkérdezte tőlem, hogy lenne-e kedvem órát adni az ottani informatika tagozatosoknak. Kíváncsi voltam a „szomszéd várra”, ezért elvállaltam. Azt tapasztaltam, hogy a diákokban rendkívül erőteljes érdeklődés volt az informatika, és ezen belül a programozás iránt. Akkoriban még nem volt internet, és csak kevés gyereknek volt otthon számítógépe. Minden nap zsúfolásig tele volt az egyetlen úgy, ahogy működő terem diákokkal, és mindannyian programoztak. Nem kötelező feladatként, hanem a maguk kedvére. Nem lehetett őket haza zavarni sem. Miután azt láttam, hogy az iskola igazgatója is elkötelezett az informatika tanításának fejlesztése mellett, úgy éreztem, hogy itt nagyobb lehetőségek vannak számomra, és a következő évben, élve a felkínált lehetőséggel, átjöttem főállásba. Mind a mai napig úgy gondolom, hogy ez helyes döntés volt.

A.I.: Milyen volt akkor a Lovassy állapotai informatikai szempontból?

Ö.F.: Nem volt összemérhető a Vetésivel. Romos állapotok voltak. Elavult és gyakran meghibásodó gépek, hasonló számítógép-hálózat. A gyerekek viszont nagyszerűek voltak, számos olyan tanítványom van, akikkel máig kapcsolatban állok. De visszatérve a technikai háttérre. Az első nagy feladat az volt, hogy ezt a kor színvonalához igazítsuk. Ebben Arnhoffer igazgató úr segítségével nagyon sokat jelentett. Láta, hogy akarom csinálni, és megteremtette a feltételeket ahhoz, hogy meg is tudjam csinálni. Nagyon nagy lökést adott a technikai fejlesztésnek az, hogy 1995-ben a Soros Alapítványtól egy ötvenezer dolláros támogatást nyertünk el pályázaton, ami teljesen új alapokra helyezte az iskolában az informatika technikai háttérét. Az iskola alagsorában azon a nyáron alakítottak ki új tantermeket. Beköltöztem két hónapra az alagsorba, a fiam az ablakon adta be az ételt,

napszaktól függetlenül jártam haza aludni, de szeptemberre új gépek, új szerver, új hálózat volt. A következő év nyarán az iskola az egyik színhelye volt a soron következő Nemzetközi Informatikai Diákolimpiának. Ebből az alkalomból végre kaptunk egy telefonvonalat az egyetem és a Lovassy között adatátviteli célra. Igen, bármilyen hihetetlen, ez akkor nagy szó volt! Erre alapozva azután Jelinkó Patrik a Pulai fivérek segítségével kiépítette az iskola internet kapcsolatát. 1996 késő őszén, a magyar középiskolák közül az elsők között, a Sulinet programot megelőzve 16 gép monitorán egyszer csak megjelentek az első honlapok. Nagy nap volt!

A.I.: Ez egy olyan terület, ahol az elavulási idő nagyon rövid.

Ö.F.: Igen.

A.I.: Lehet-e ezzel egy magyar gimnáziumban lépést tartani?

Ö.F.: Nem lehet nem lépést tartani, mert az azt jelentené, hogy egyszerűen maga az oktatás válik lehetetlenné. Hiszen gondoljunk bele, mi nem egyszerűen segédletként használjuk ezeket az eszközöket, hanem a tanév minden óráján ezeknek a használatát tanítjuk. De hát a korszerűség megtartása persze óriási nehézségeket jelent, hiszen nem elég a tanári munka és a lelkesedés, ehhez mindenképpen pénz kell. Kell hozzá az is, hogy az iskola vezetése tisztában legyen azzal, hogy egy olyan iskoláról, amelynek az informatikai háttere nem a kor színvonalán áll, arról a szülők is és a gyerekek is azonnal tudni fogják, hogy valami nincsen rendben. Ezt ma elvárják egy jó iskolától. A másik oldala a dolognak persze az, hogy adnának az igazgatók, ha lenne miből. Én azt tapasztaltam, hogy még az anyagi nehézségek ellenére is meg lehetett teremteni a feltételeit egy körültekintő, több lépésre bontott és alaposan megtervezett korszerűsítési politikának. Ennek nagyon sok eleme volt. Csak egy tipikus esetet említenék. Egy pályázati nyereségünket egy évre betettem a bankba, hogy kamatozzon, mert kiszámítható volt, hogy egy év múlva fog megjelenni egy olyan új processzor generáció, amelyre mihamarabb át kell váltani. Kiszámítottam, hogy a bekerülési költségeket az akkor éppen reálkamatozó pályázati összeg fedezni fogja. Bárcsak a saját anyagi ügyeimben lennék olyan sikeres, mert aztán valóban megjelent az a processzor, és mi egy egész tantermet be tudtunk rendezni az új gépekkel.

A.I.: Az egy idő után evidencia volt, hogy minden lovassys diáknak legyen élő, napi kapcsolata a számítógéppel. Ebből azonban nem következik, hogy legyen informatika tagozat is.

Ö.F.: Ez egy nagyon nehéz kérdés. Egyrészt az, hogy a tagozatos oktatásnak mi a lényege, másrészt, hogy az informatika milyen mértékben alkalmas arra, hogy tagozatot építsünk rá. A gimnáziumban a tagozatokat úgy fogom fel, mint amelyek tehetséges fiatalok bizonyos képességeinek fejlesztésében megpróbálják kihasználni egy adott tudományterület speciális lehetőségeit. Például a matematikáról már annyian leírták, hogy miért alkalmas az értelmi képességek, a problémamegoldó képesség fejlesztésére, hogy erről nekem nem is érdemes beszélnem. De azt gondolom, hogy hasonló képességeket lehet a programozás, az algoritmizálás tanításával is fejleszteni, és vannak olyan gyerekek, akik számára ez a módszer kifejezetten előnyös és vonzó. Ha nem a tudományokat, hanem a mindennapi életet veszem, akkor egy nagyon egyszerű dolog a vasárnapi ebéd elkészítése, a főzés. Recepteket valósít meg a háziasszony, amikor főz. Egy recept nem más, mint egy algoritmus, egy étel elkészítésének az algoritmus. Ha valaki egy vállalkozói igazolványt akar kiváltani, meghatározott lépéseket kell megtennie meghatározott sorrendben és időzítéssel. Ez is algoritmus. Tehát azt mondhatnám, hogy azok a képességek, amelyeket programozással, algoritmizálással fejleszteni lehet, messze túlmennek azon, amit az ember egy szakmában vagy egy szak-

területen felhasznál. Természetesen vannak olyan szakmák, amelyek nagyon intenzíven használják fel ezeket a képességeket. Ilyenek elsősorban a mérnöki pályák. De hangsúlyoznom kell, hogy itt alapvetőbb dologról van szó: ha ezeket a képességeket fejlesztjük, akkor ahhoz járulunk hozzá, hogy a fiatalember az iskolából kikerülve az életében, a magánéletében is sikeres legyen.

A.I.: Kelltt küzdeni a tagozatért?

Ö.F.: Egy bizonyos értelemben nem, más értelemben pedig folyamatosan. Egyrészt amikor én idejöttem, akkor megvolt már az informatika tagozat, tehát a létrehozásért nem kellett küzdeni. Ugyanakkor a Lovassy gimnáziumban minden tagozatnak igazolni kell, hogy van rá társadalmi igény abban a közösségben, amelynek a gyermekeit várjuk ide, másrészt pedig abban, hogy azokat a fejlesztési célokat, amelyeket egy tagozat kitűz, képes is elérni. Ebből a szempontból természetesen folyamatos a bizonyítási kényszer. Én úgy gondolom, hogy ez a bizonyítási kényszer alapvetően jó dolog, és az informatika tagozat meg is tud felelni neki.

A.I.: Amit most mondok, az talán kicsit bántó lesz, de te majd elmondod, hogy mit gondolsz róla. Sokan mondják, hogy ezek az osztályok, ahová nagy többségben fiúk járnak...

Ö.F.: Így van. Több mint 80 százalék.

A.I.: ...ezek viszonylag nehezen kezelhető osztályok. Különbösen is bezárkóznak egy kívülálló számára szinte megközelíthetetlen, ezoterikus világba.

Ö.F.: Én nem így gondolom. Nem is emlékszem rá, hogy három-négy évvel ezelőttin túli időszakra visszanézve ez egyáltalán felmerült volna. Mi az, ami történt a legutóbbi években? Például az, hogy az informatika tagozat önálló osztállyá vált. Korábban kétharmad volt az informatika és egyharmad az angol tagozat. Egyébként a különböző érdeklődésű és képességű diákoknak ez a párosítása szerintem nagyon szerencsés volt. Az, hogy az utóbbi években önálló osztállyá vált az informatika tagozat, azt jelentette, hogy sokkal több lett a fiú az osztályokban. Van olyan osztály, ahol mindössze két lány van. Ilyen módon a fiúknak, méghozzá a kamasz, nagykamasz fiúknak a mentalitása dominál. Ez a többi osztályhoz képest valóban sajátos helyzetet jelent. Többek között nem indulhatunk ki abból, hogy eleve adott az együttműködésük, és nehezebb is elnyerni, illetve fenntartani az együttműködésüket. Az, ami a Lovassy sok osztályában, ha nem is mindegyikben, természetes, hogy feladjuk a tananyagot, és a sok szorgalmas diák azt otthon szépen megtanulja, itt nem működik. Viszont ha azt akarjuk látni, hogy milyen teljesítményeket produkálnak ezek a fiatalok, akkor tényleg menjünk egy kicsit közelebb ezekhez az osztályokhoz, és tekintsünk rájuk egy olyan nézőpontból, ami nem szakmai, nem reál vagy informatikai megközelítés. Milyen szerepet játszanak az iskola életében? Vegyük csak az idősebb két osztályt, akiknél már lehet ilyesfajta mérleget vonni. A 13.E osztály most végez. Két olyan zenekar kerül ki az osztály tagjai közül, akik állandó szereplői voltak a Lovassy közösségi, művészeti és zenei életének. A diáknapok. Az általuk szervezett SAV párt. Ez a párt volt az, amelyik megújította a diáknapokat. Tulajdonképpen a modern politikai élethez vitte közel, hasonló technikákat alkalmazva és nagy tömegeket megmozgatva. Nézzük az utódokat, a 12.C osztályt, a Cosa Nostrát! Aki látta, hogy mit tettek azért, hogy sikeres legyen a diáknap, vagy legalább megnézte a filmjüket a YouTube-on, az többé nem fogja azt mondani, hogy ezek valami szögletes fejű, szűk látókörű emberkéek. Rendkívül sok eredeti gondolat, lelkesedés és tehetség nyilvánult meg abban, amit a diáknapon megmutattak önmagukból. Túlzás nélkül mondható, hogy ha az informatikai tagozatot kivesszük a legutóbbi diáknapok történetéből, akkor nem marad semmi. És akkor még nem is említettem az Agócs Tomi

és a Hilbert Ádám által készített Tesla-tekerceset, amely középiskolás diákok önálló alkotásaként világszámnak tekinthető. És ha már itt tartunk, akkor nem lenne szabad elfeledkezni Damjanovics Bence és Mihálykó Andris történelem OKTV eredményéről sem.

A.I.: Minden fanyalgás visszavonva! Feri, neked nyilván van tágabb kitekintésű képed is az ország más gimnáziumainak informatikai helyzetére. Ebből a szempontból hogy áll a Lovassy?

Ö.F.: Technikai szempontból a feltételek nagyon jók. Oktatási szempontból azt mondhatom, hogy az országos érettségi statisztika tükrében az eredményeink kiválóak. Középszinten is évről évre sok diák tesz előrehozott érettségét. Az informatika tagozatról pedig úgy gondolom, hogy az országos összevetésben hasonló helyzetben van, mint a többi tagozatunk. Informatikából két nagy, országos tanulmányi versenyt szerveznek. Az egyik természetesen az OKTV, a másik a fiatalabbaknak szóló Nemes Tihamér Országos Középiskolai Számítástechnikai Verseny. Mindkettő ugyancsak két, egymástól független kategóriában zajlik. Az egyik kategóriában az alkalmazói tudást, a másikban a programozási képességeket mérik össze. Az informatika tagozaton csak a programozói versenyeket támogatjuk. Ennek okai részben a tagozat céljaiban, részben pedig a tananyag beosztásában rejlenek. Voltak előkelő helyezettjeink, Ifjúsági Bolyai-díjasaink, de én a legfontosabbnak azt tartom, hogy az említett programozói versenyeknek az országos döntőiben minden évben szép számmal ott vannak a diákjaink.

A.I.: A sokat emlegetett versenyistálló...

Ö.F.: Lehet így is mondani, hozzá kell azonban valamit tenni. Versenyeredményekben is nagyon sok függ attól, hogy milyen pedagógiai hozzáállással működik egy tagozat. Ha én például azt várnám a diákjaimtól, hogy éjjel-nappal csak programozzanak annak érdekében, hogy még több eredményt érjenek el a versenyeken, akkor lelkiismeretlenül járnék el. Van egy határa annak, ameddig el lehet várni azt, hogy egy bizonyos tudományterülettel, egy bizonyos tantárggyal foglalkozzanak. Ezen nem szabad átlépni, mert akkor a gimnázium nevelési eszményeit sértenénk meg. Ezt nem minden iskola és nem minden tanár gondolja így. Vannak iskolák, hol edzésszerűen, óriási mennyiségű programozási munkával készítik elő a diákokat arra, hogy tanulmányi versenyeken szerepeljenek. Én ezt az utat mindig elutasítottam.

A.I.: Ez a filozófia, hiszen megint a filozófiánál tartunk, az ő hosszú távú boldogulásuk szempontjából inkább hátrány vagy inkább előny?

Ö.F.: Előny. Én úgy látom, hogy differenciálni kell abban a tekintetben, hogy min mérjük a sikerét egy képességfejlesztő tagozatnak. Látni kell azt, hogy a tanulmányi versenyek minden tantárgyból meghatározott ismereteket, meghatározott gyakorlatosságot, készségeket jutalmaznak. Ezek fontosak. De ha megnézzük azt, hogy várhatóan milyen területen tanulnak majd tovább azok a diákok, akik a tagozatra járnak, akkor azt látjuk, hogy a versenyeken elismert képességek és készségek nem esnek teljesen egybe azokkal, amelyek az egyetemen és majd később a munkában szükségesek a sikerhez. Ez a különbségtétel nagyon fontos. A diákjaink nagyobb részéből mérnök lesz. Egy nagy részükből informatikus mérnök, más részükből villamosmérnök vagy éppen gépészmérnök. A mérnöki munkához szükséges képességek, illetve a rá jellemző szemléletmód, valamint azok a képességek, amelyekkel egy OKTV-n jól lehet teljesíteni, jelentősen különböző dolgok. Kiváló, szakmájuk legjavához tartozó fejlesztő mérnökök vannak már a tanítványaink között, akik mondjuk az OKTV-n közepes eredményeket értek el. Éppen ezért az utóbbi években tudatosan arra törekedtem, hogy életszerű feladatokkal azokat a képességeket is fejlesszük, nemcsak tanórán,

hanem tehetséggondozó szakkörökön is, amelyeket a mérnöki pálya megkíván. Nálunk nemcsak a tanulmányi versenyekre való felkészülés, hanem a mérnöki pályára való felkészülés is hangsúlyos. Én azt gondolom, hogy a sikert egy iskolának azon is kell mérnie, hogy mi a véleménye az egyetemeknek, akik mérnököket képeznek a diákjaiból. Azt mondhatom, hogy az informatika tagozatról nagyon-nagyon jó vélemény van mind a Műszaki Egyetemen, mind a városban működő Pannon Egyetemen. A másik mérce pedig a helytállás a munkában. Ezt nehéz mérni, de ha megnézzük a tanítványainkat az egyetem elvégzése után tíz-tizenöt évvel, és azt látjuk, hogy szeretik a munkájukat, sikeresek tudnak lenni, akkor ez a mi sikerességünknek is egy nagyon fontos mutatója.

A.I.: Neked nemcsak tanítványaid vannak, hanem kollégáid is, és most főleg az informatikus kollégákra gondolsz. Amennyire én kívülről látlak benneteket, és tudom, hogy merőben szubjektív ez a kép, egy nagyon jó közösségnek látom a csapatodat, középpontban veled, mint egyfajta „apafigurával”.

Ö.F.: Hát nézd. Én vagyok a legöregebb. Mint említettem, a hatvanadik évemben vagyok, és jóval fiatalabb kollégák vesznek körül. Ebből sok minden következik. Én jól érzem magam itt az iskolában, a saját munkaközösségemben, de azt is hozzá kell tennem, hogy a helyzetem igen komoly felelősséggel is jár. Felelősséggel a kollégáim iránt, az informatika tanítása iránt, és ezen egyáltalán nem csak a tagozatot értem. És hát a közösség... Ehhez tudni kell, hogy bennünket szorosan összeköt a technika. Közösön kell dönteni a munkát alapvetően befolyásoló technikai kérdésekben, és az általunk használt nagy technikai rendszer mindenkitől megkívánja, hogy a többiek iránt felelősséggel, a többiekkel egyeztetve dolgozzon az eszközeinkkel. Az informatika nagyon új tantárgy a középiskolában, és különösen új volt, amikor mi elkezdtük tanítani a 90-es évek közepén. Szinte semmi szakmódszertani előzményre nem támaszkodhattunk, mindent nekünk kellett megteremtteni. Nekünk nincsenek több száz vagy ezer feladatot tartalmazó példatáraink, amelyekből bármely óra, dolgozat vagy házi feladat témájához csak ki kell jelölnünk a diákok számára a feladatokat. Túlnyomórészt magunk készítjük el a feladatokat. Mindenki mindenki számára dolgozik, hiszen bárki felhasználhatja a többiek munkájának eredményeit. Meggyőződésem, hogy a mi munkánkban alapvető eredményességi tényező a szoros kollegiális kapcsolat.

A.I.: Maximalista vagy?

Ö.F.: Bizonyos szempontból igen.

A.I.: Nehéz veled?

Ö.V.: Nehéz. Nekem magammal is nehéz.

A.I.: Neked az élet sokféle lehetőséget felkínált. Lehetett volna tudós, akadémiai ember. Lehetett volna a reálszférában dolgozó mérnök. Te a tanárságot, ezen belül elsősorban a középiskolait választottad. Soha nem bántad meg?

Ö.F.: Nem bántam meg. Éppen tegnap egy kollégámmal beszélgettem erről: én soha semmilyen döntésemre nem gondolok úgy, hogy azt visszacsinálnám. Persze nem az apró részletekről beszélek, hanem a jelentős dolgokról. Egyébként a saját életemet is megpróbáltam ahhoz közelíteni, amit a diákjaim életével kapcsolatban gondolok. A tanítás mellett dolgozom informatikai cégeknek, van informatikai vállalkozásom. Például régebben szervereket telepítettem, hálózatot szereltem a környező cégeknek. A kollégáimat is ösztönzöm arra, hogy ne csak a tanításban legyenek jók, bár abban feltétlenül, hanem időnként próbálják lemérni a tudásukat azon is, hogy mások is adnak-e érte pénzt. Ennek az informatikában sajátos jelentősége van. Volt idő, amikor néhány diákomat is elvittem ilyen munkára. Jól tudtam fizetni őket, a munka is tanulságos volt, és a tanári tekintély te-

rén is megvolt a hozadéka: látták, hogy a tanár úr nemcsak beszél róla, hanem meg is tudja csinálni.
A.I.: Az emberiség egy része, a viszonylagos jólétben élő része egyre nagyobb mértékben ráhagyatkozik az informatikára. Erre a legjobb példa talán az internet. Van ma már olyan generáció, aki el sem tudja képzelni, milyen volt az élet az internet, a mobiltelefon előtt. Látsz-e ebben te veszélyt? Valamire ilyen mértékben ráhagyatkozni, ennyire kiszolgáltatva lenni?

Ö.F.: A válasz nem egyszerű, és nem is tudom, hogy röviden tudok-e neked érdemi dolgot mondani. Én az internetről úgy gondolkodom ma már, hogy abban semmi csodálatos nincs. A csodának azt az auráját, ami övezte a számítástechnikát és az internetet mondjuk a 90-es években, azt el kell felejtetni az informatika és az emberek érdekében. A televízió is csodálatos volt egykor. A 60-as években, amikor megvettük az első televíziót, a fél szomszédság odajárt műkorcsolya-közvetítéseket és filmeket nézni. Egy csoda volt. Aztán láttuk, hogy a televízió egyszerűen az életünk részévé vált, ezzel együtt észrevettük a hátrányait is, és jól vagy rosszul, de megtanultunk vele együtt élni. Ugyanez a helyzet az internettel is. Tíz-tizenöt éve az volt a fontos, hogy megteremtjük az internet használatának lehetőségét, most a kritika ideje jött el, és ez nem kevésbé fontos. Nekünk, tanároknak és szülőknek, tudnunk kell, hogy egyaránt van benne jó is és rossz is. Meg kell tanulnunk ebben eligazodni, és a fiatalokat is meg kell tanítani arra, hogy ebben eligazodjanak. Ez persze nagyon nehéz egy olyan dinamikusan változó közeg esetében, mint az informatika és egyáltalán a modern kommunikációs technológia, amelynek a technikai ismeretében és használatában a fiatalok messze az idősebb korosztály előtt járnak.

A.I.: Szerintem a függőségünk ijesztő.

Ö.F.: A függőségünk? Hát persze. A mi civilizációnk sok szempontból a technikára épül. Fügünk az elektromos áramtól, a vízvezetékben lévő víztől, és az adatközműtől, az internettől is egy ugyanilyen függőségünk alakult ki. De hát ennek hála tudunk meg olyan gyorsan olyan sokmindent a világról, tudunk kommunikálni távol lévő szeretteinkkel, és ha megtanuljuk ennek az egészséges használatát és odafigyelünk a gyerekeinkre, akkor úgy gondolom, hogy ez is be fog épülni az életünkbe. De sohasem problémamentesen.